

**Beretning til statsrevisorerne
om
offentlige forpligtelser betalt af
energiforbrugerne**

**Januar 2007
RB A601/07**

Rigsrevisionen

Indholdsfortegnelse

I.	Undersøgelsens resultater.....	5
II.	Baggrund, formål og afgrænsning.....	10
	A. Baggrund.....	10
	B. Formål og afgrænsning.....	14
III.	Fastsættelsen af tariffen for offentlige forpligtelser inden for elområdet.....	15
	A. Metoder til tariffastsættelse på el-, gas- og varmforsyningsområdet samt Energitilsynets behandling af metoderne til prisfastsættelse.....	17
	B. Energitilsynets kontrol med tariffen for de offentlige forpligtelser.....	20
IV.	Fordelingen af penge til offentlige forpligtelser.....	25
	A. Pristillæg til VE-elektricitet.....	26
	B. Forsyningssikkerhed.....	31
	C. Energibesparelser.....	34
	D. Forskning og udvikling samt miljøundersøgelser.....	37
V.	Transport- og energiministerens orientering til Folketingets Energitpolitiske Udvalg om offentlige forpligtelser.....	41
	A. Transport- og energiministerens orientering til Folketingets Energitpolitiske Udvalg.....	42
Bilag:		
1.	Udgifter til offentlige forpligtelser i perioden 2001-2005.....	45
2.	Oversigt over indtægts- og udgiftstyper, der indgår i fastsættelsen af tariffen for offentlige forpligtelser, jf. notatet ”Opdelingen af den systemansvarlige virksomheds tarifpuljer pr. 1. januar 2005”.....	46

Rigsrevisionen afgiver denne beretning til statsrevisorerne i henhold til § 17, stk. 2, i rigsrevisorloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 3 af 7. januar 1997 som ændret ved lov nr. 590 af 13. juni 2006. Beretningen vedrører finanslovens § 28. Transport- og Energiministeriet.

Beretning om offentlige forpligtelser betalt af energiforbrugerne

I. Undersøgelsens resultater

1. Denne beretning vedrører offentlige forpligtelser, som energiforbrugerne, dvs. borgere og virksomheder, er forpligtet til at betale. Udgifterne til de offentlige forpligtelser pålægges altså slutbrugerne.

De offentlige forpligtelser er fastsat i elforsyningsloven, naturgasforsyningsloven og varmforsyningsloven under Transport- og Energiministeriet. De udgifter, som opkræves hos energiforbrugerne, bruges til 4 hovedkategorier. Disse er 1) pristillæg til VE-elektricitet (dvs. elektricitet produceret fra vedvarende energikilder såsom vindkraft), 2) forsyningssikkerhed i el- og gasforsyning, 3) energibesparelser m.m. og 4) forskning og udvikling samt miljøundersøgelser.

Udgifterne bliver opkrævet af el-, gas- og varmforsyningsselskaberne direkte hos energiforbrugerne over el-, gas- og varmeregninger. Ordningerne benævnes samlet som offentlige forpligtelser eller som PSO (Public Service Obligations). I denne beretning anvendes begrebet offentlige forpligtelser som fællesnævner for disse ordninger.

2. Rigsrevisionen har fundet det væsentligt at undersøge området, fordi udgifterne hertil er meget høje. Udgifterne udgjorde 21,6 mia. kr. i 5-årsperioden 2001-2005, svarende til 4,3 mia. kr. i gennemsnit om året. Endvidere er der tale om en række udgifter, der opkræves direkte hos forbrugerne, og hvor hverken udgifter eller indtægter er optaget på statsregnskabet. Endelig er området kompliceret, fordi det består af en række forskellige ordninger, der administreres på forskellige måder, og som er underlagt flere kontrol- og tilsynsmyndigheder.

Rigsrevisionen har derfor af egen drift igangsat denne undersøgelse i januar 2006.

3. Formålet med beretningen er at vurdere, om udgifterne, der betales af energiforbrugerne som offentlige forpligtelser, bliver opkrævet, kontrolleret og fordelt i overensstemmelse med administrationsgrundlaget og på en sådan må-

de, at energiforbrugernes betaling tilgår de ordninger, som Folketinget har besluttet.

Formålet er opdelt i 3 delmål. I det første delmål undersøges fastsættelsen af tariffen for offentlige forpligtelser inden for elområdet. I det andet delmål undersøges fordelingen af penge til offentlige forpligtelser, og i det tredje delmål undersøges transport- og energiministerens orientering til Folketinget om offentlige forpligtelser.

4. El-, gas- og varmforsyningssekskabernes opkrævning af udgifterne til offentlige forpligtelser foretages forskelligt afhængigt af de enkelte ordninger.

Størsteparten af de offentlige forpligtelser er iværksat efter elforsyningsloven, og for disse ordninger gælder, at de med en enkelt undtagelse er omfattet af en fælles tarif for offentlige forpligtelser. Tariffen er fastsat af Energinet.dk og omfatter de offentlige forpligtelser inden for kategorierne 1) pristillæg til VE-elektricitet, 2) forsyningsikkerhed i el- og gasforsyning og 4) forskning og udvikling samt miljøundersøgelser. Offentlige forpligtelser i kategori 2) forsyningsikkerhed i el- og gasforsyning indeholder dog også ordninger, der er iværksat efter naturgasforsyningsloven, og disse ordninger indgår ikke i tariffen for offentlige forpligtelser, men får i stedet dækket udgifterne gennem transporttariffen for naturgas.

Udgifterne til kategorien 3) energibesparelser m.m. er heller ikke indeholdt i tariffen for de offentlige forpligtelser, men er indeholdt i regningsbeløbet til energiforbrugernes for el-, gas- og varmeudgifter.

5. Rigsrevisionens undersøgelse har især været rettet mod de offentlige forpligtelser, der følger af elforsyningsloven. Begrundelsen herfor er, at offentlige forpligtelser efter elforsyningsloven udgør både i antal og beløb den væsentligste del af offentlige forpligtelser. Rigsrevisionens undersøgelse omfatter derfor kun i mindre omfang de offentlige forpligtelser, der følger af naturgasforsyningsloven og varmforsyningsloven.

6. Myndighedsopgaverne ved de offentlige forpligtelser bliver udøvet af Energinet.dk, Energitilsynet og Energistyrelsen.

Energinet.dk, som er en offentlige virksomhed, fastsætter den tarif, som gælder for de fleste ordninger. Energinet.dk skal som systemansvarlig virksomhed bl.a. sikre balance mellem forbrug og produktion i det danske el- og gassystem. Ud over at fastsætte tariffen for de offentlige forpligtelser har Energinet.dk en række opgaver forbundet med de offentlige forpligtelser, der strækker fra at beregne størrelsen af de pristillæg, som ejere af vindmøller og andre har krav på for produktion af VE-elektricitet (elektricitet fremstillet ved vind, biomasse, bølgekraft mv.), til administration af ordninger af offentlige forpligtelser.

Energitilsynet skal godkende den metode, der bliver anvendt til fastsættelsen af tariffen, ligesom Energitilsynet har en række kontrol- og tilsynsopgaver bl.a. med at gennemgå regnskaber for offentlige forpligtelser.

Energistyrelsen har fået delegeret en række myndighedsopgaver fra Transport- og Energiministeriet. Energistyrelsen fastlægger de administrative og i visse tilfælde også de økonomiske rammer for en række ordninger af offentlige forpligtelser. De økonomiske rammer fastlægges dog ofte ved en politisk forhandling eller fremgår af lovgivningen. Derudover varetager Energistyrelsen en række kontrol- og tilsynsopgaver.

7. Transport- og energiministeren er på visse områder inden for ordningerne forpligtet til at orientere Folketingets Energipolitiske Udvalg.

8. Beretningen har i udkast været forelagt Transport- og Energiministeriet, Energitilsynet og Energinet.dk, hvis høringssvar i videst muligt omfang er indarbejdet.

Undersøgelsens resultater

Det er Rigsrevisionens samlede vurdering, at udgifterne, der betales af energiforbrugerne som offentlige forpligtelser, bliver opkrævet, kontrolleret og fordelt i overensstemmelse med administrationsgrundlaget og på en sådan måde, at energiforbrugernes betaling tilgår de ordninger, som Folketinget har besluttet.

Rigsrevisionen finder det positivt, at Transport- og Energiministeriet vil tage initiativ til en mere systematisk årlig orientering til Folketingets Energipolitiske Udvalg om samtlige offentlige forpligtelser.

Denne samlede vurdering er baseret på:

På elområdet fastsætter Energinet.dk en særlig tarif, som energiforbrugerne skal betale, og som udelukkende skal dække udgifter til en række ordninger af offentlige forpligtelser.

Fastsættelsen af tariffen er foretaget efter en metode, så udgifterne til de offentlige forpligtelser bliver dækket.

Energitilsynet har godkendt metoden til fastsættelsen af tariffen, ligesom Energitilsynet har gennemført en række kontrolforanstaltninger for at sikre, at tariffen er fastsat efter den godkendte metode.

- Energinet.dk har udarbejdet en metode til fastsættelse af tariffen for offentlige forpligtelser, så udgifterne til ordningerne bliver dækket.
- Metoden er godkendt af Energitilsynet, som har kontrolleret, at der ikke bliver opkrævet for meget over tariffen (overdækning).
- Energitilsynet har gennemført en række kontrolforanstaltninger for at sikre, at tariffen er fastsat efter den godkendte metode. Energitilsynet har oplyst, at Energitilsynet inden for en årrække på ny vil foretage en nærmere kontrol af metodefastsættelsen, samt om den konkrete prisfastsættelse sker efter den godkendte metode.

Der er fastsat rammer for de enkelte ordninger af offentlige forpligtelser, der regulerer tildeling, anvendelse og kontrol af anvendelsen. Rammerne udgør et præcist administrationsgrundlag for, at energiforbrugernes betaling bliver anvendt til de ordninger, som Folketinget har besluttet.

- Pristillæg til VE-elektricitet er nøje beskrevet i elforsyningsloven, hvor størrelsen af de forskellige pristillæg og andre støtteberettigede udgifter er oplyst. Energinet.dk foretager både kontrol af mængden af leveret elektricitet og beregning af pristillæg, så det er de rigtige beløb, der udbetales til producenterne. Energitilsynet kontrollerer regnskaberne fra Energinet.dk og netvirksomhederne.
- Forsyningssikkerhed på elområdet er nøje beskrevet i elforsyningsloven, hvor der er oplyst om den tidsmæssige udstrækning for den offentlige forpligtelse på elområdet, samt i naturgasforsyningsloven, hvor der er oplyst om de 2 ordninger forsyningssikkerhed og balance i nettet. Energinet.dk varetager opgaverne under tilsyn af Energistyrelsen, og Energitilsynet kontrollerer regnskaberne herfor, så det er de rigtige beløb, der bliver anvendt til ordningerne.
- Energibesparelse er nøje beskrevet i henholdsvis elforsyningsloven, naturgasforsyningsloven og varmforsyningsloven, hvor der er fastsat en række rammer for energibesparelserne. Energistyrelsen fastlægger administrationsgrundlaget og godkender planer for aktiviteterne, ligesom

Energistyrelsen følger op på gennemførelsen af aktiviteterne, og Energitilsynet kontrollerer regnskaberne herfor.

- Forskning og udvikling samt miljøundersøgelser er nøje beskrevet i elforsyningsloven. Energinet.dk og Dansk Energi Net forestår kontrollen med gennemførelsen af aktiviteterne med afrapportering til Energistyrelsen. Energistyrelsen kontrollerer regnskaber fra projekter under forskning og udvikling, og Energitilsynet kontrollerer Energinet.dk's regnskab.
- Rigsrevisionens gennemgang af de 4 hovedkategorier af offentlige forpligtelser, herunder de rammer for den enkelte ordning, der regulerer pengestrømmen, dvs. tildeling, anvendelse og kontrol med anvendelsen af pengene, har vist, at rammerne understøtter, at energiforbrugernes betaling bliver anvendt til de ordninger, som Folketinget har besluttet.

Transport- og energiministeren orienterer Folketingets Energipolitiske Udvalg om ordninger inden for de offentlige forpligtelser, som ministeren har pligt til. Ministerens orientering om de øvrige ordninger begrænser sig til de tilfælde, hvor ministeren finder, at der er tale om væsentlige forhold.

Rigsrevisionen er opmærksom på, at ministerens orientering til Folketingets Energipolitiske Udvalg dækker de ordninger, der er fastsat bestemmelser om. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at ministerens orientering med fordel kan udstrækkes til at omfatte en generel status for ordningernes beløbsmæssige udvikling, og hvorledes formålet med ordningerne bliver opfyldt. Rigsrevisionen finder det positivt, at Transport- og Energiministeriet er enig heri og vil tage initiativ til en mere systematisk årlig orientering til Folketingets Energipolitiske Udvalg.

- Transport- og energiministeren orienterer Folketingets Energipolitiske Udvalg om, hvorledes formålet med de offentlige forpligtelser til forsknings- og udviklingsprojekter bliver opfyldt. Redegørelsen indeholder oplysninger om bl.a. støttebeløb til projekter og indsatsområder for projekter.
- En generel årlig orientering til Folketingets Energipolitiske Udvalg om samtlige ordninger inden for de offentlige forpligtelser kunne give Folketingets Energipolitiske Udvalg en status for, hvorledes formålet med ordningerne bliver opfyldt, herunder den beløbsmæssige udvikling.
- Transport- og Energiministeriet vil tage initiativ til en mere systematisk årlig orientering til Folketingets Energipolitiske Udvalg om offentlige forpligtelser.

II. Baggrund, formål og afgrænsning

A. Baggrund

9. Denne beretning handler om de offentlige forpligtelser, der betales af energiforbrugerne.

10. De udgifter, som opkræves hos energiforbrugerne, bruges til 4 hovedkategorier. Disse er 1) pristillæg til VE-elektricitet (dvs. elektricitet produceret fra vedvarende energikilder såsom vindkraft), 2) forsyningssikkerhed i el- og gasforsyning, 3) energibesparelser m.m. og 4) forskning og udvikling samt miljøundersøgelser. Udgifterne bliver opkrævet af el-, gas- og varmforsyningsselskaberne direkte hos forbrugerne over el-, gas- og varmeregninger. Ordningerne benævnes samlet som offentlige forpligtelser eller som PSO (Public Service Obligations). I denne beretning anvendes begrebet offentlige forpligtelser som fællesnævner for disse ordninger.

Energiforbrugernes betaling af de offentlige forpligtelser indgår ikke i statsregnskabet, ligesom udgifterne til de formål, som de offentlige forpligtelser skal varetage, heller ikke er indeholdt i statsregnskabet.

11. Offentlige forpligtelser opkræves hos elforbrugerne med hjemmel i elforsyningsloven. Det fremgår af loven, at ”Enhver elforbruger her i landet skal afholde en forholdsmæssig andel af de kollektive elforsyningsvirksomheders nødvendige udgifter ved gennemførelse af de offentlige forpligtelser, som påhviler dem”.

Naturgasforsyningsloven og varmforsyningsloven indeholder bestemmelser med tilsvarende indhold.

12. Alle udgifter til offentlige forpligtelser bliver betalt af energiforbrugerne gennem el-, gas- og varmeregningerne. For nogle ordninger sker betalingen gennem en fælles tarif, mens betalingen for andre ordninger indgår i regningsbeløbet.

Regningerne til energiforbrugerne indeholder ikke i alle tilfælde særskilt oplysning om størrelsen af udgifterne til offentlige forpligtelser.

13. På elområdet er der en særlig tarif, og elforbrugere bør derfor ud fra deres elregning have mulighed for at kunne af-

læse, hvor meget de bl.a. betaler til varetagelse af de offentlige forpligtelser. En række elselskaber har dog slået beløbet sammen med andre tariffer, der ligeledes skal betales, såsom net- og systemtariffer. I **boks 1** er net- og systemtariffer kort defineret.

Energitilsynet arbejder bl.a. i øjeblikket sammen med brancheforeninger og forbrugerorganisationer på at gøre regningerne mere forståelige for elforbrugerne og fastsætte minimumskrav til indholdet af regningerne. Regningerne skal være ensartede i sprogbrug og indhold. Et resultat af dette arbejde bliver, at der særskilt skal oplyses, hvad der opkræves til dækning af offentlige forpligtelser samt net- og systemtarif.

Energitilsynet forventer, at en ny ordning træder i kraft den 1. juli 2007.

Boks 1
Net- og systemtariffer

- **Nettarif** dækker Energinet.dk's udgifter ved at disponere over transmissionsnettet.
- **Systemtarif** dækker Energinet.dk's udgifter ved at sikre forsyningsikkerheden og markedsfunktionen.

14. Administrations-, tilsyns- og kontrolopgaverne i forbindelse med de offentlige forpligtelser varetages af Energistyrelsen, Energitilsynet og Energinet.dk, hvor Transport- og Energiministeriet har det overordnede ansvar for og tilsyn med ordningerne.

15. *Energistyrelsen* har til opgave at fastlægge de administrative og i visse tilfælde også de økonomiske rammer for en række ordninger af de offentlige forpligtelser. Ofte fastlægges de økonomiske rammer ved en politisk forhandling eller fremgår af lovgivning. Derudover varetager *Energistyrelsen* en række kontrol- og tilsynsopgaver.

Energitilsynet har ansvaret for at godkende de metoder, som anvendes til at fastlægge tariffen for de offentlige forpligtelser, samt føre tilsyn med prisfastsættelsen. Derudover har *Energitilsynet* en række kontrol- og tilsynsopgaver bl.a. med at gennemgå regnskaber for offentlige forpligtelser.

Energinet.dk skal som systemansvarlig virksomhed sørge for, at der er nogen, der udfører forsknings- og udviklingsopgaver, som er nødvendige for udnyttelsen af miljøvenlige elproduktionsteknologier, herunder udvikling af et

miljøvenligt og sikkert elsystem. Det er endvidere Energinet.dk, der fastlægger den konkrete tarif for de offentlige forpligtelser og afregner pristillæg til producenterne af VE-elektricitet. I **boks 2** er der beskrevet, hvilke opgaver den systemansvarlige virksomhed og netvirksomhederne varetager.

Boks 2
Systemansvarlig virksomhed og netvirksomheder

- Energinet.dk er **systemansvarlig virksomhed** og oprettet ved lov i 2005. Energinet.dk er en selvstændig offentlig virksomhed inden for Transport- og Energiministeriets ressort. Energinet.dk skal sikre en effektiv drift og udbygning af den overordnede infrastruktur på el- og gasområdet og sikre åben og lige adgang for alle brugere af nettene. Energinet.dk skal sikre, at der er balance mellem forbrug og produktion i det danske el- og gassystem. Det betyder, at Energinet.dk skal regulere mængden af el og gas i ledningsnettet, så den svarer til forbruget.
- **Netvirksomheder** er private virksomheder. De sørger for elforsyningen til forbrugerne (husstande/erhvervsvirksomheder). Netvirksomhederne ejer et forsyningsnet og har fået bevilling af Transport- og Energiministeriet til at drive virksomhed med at sikre en tilstrækkelig og effektiv transport af elektricitet med tilhørende ydelser såsom at tilslutte leverandører og købere af elektricitet til det kollektive elforsyningsnet, vedligeholde, om- og udbygge forsyningsnettet i forsyningsområdet m.m.

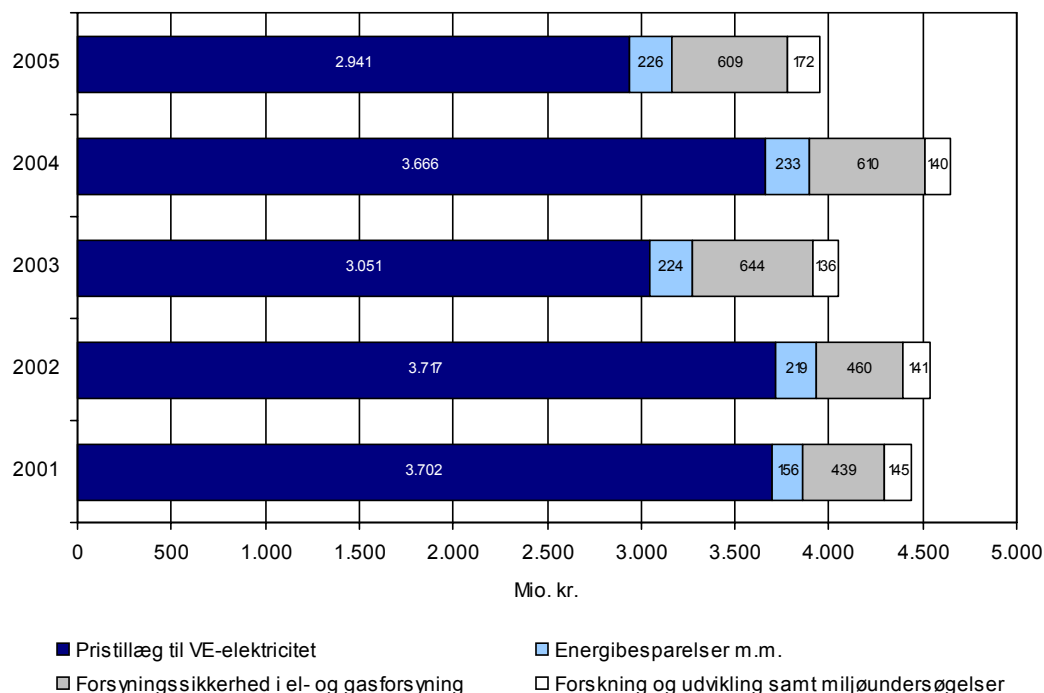
16. I 2005 eksisterede der i alt 30 forskellige ordninger af offentlige forpligtelser, hvoraf 6 ikke er udmøntet. Dermed er der iværksat 24 ordninger, hvoraf kun 17 har tilknyttede udgifter. En detaljeret oversigt over de forskellige ordninger til offentlige forpligtelser, hvor der er tilknyttet udgifter, fremgår af bilag 1.

17. Ordningerne til offentlige forpligtelser kan overordnet inddeles i 4 kategorier:

1. Pristillæg til VE-elektricitet. (I bilag 1 har ordningerne nr. 15-20).
2. Forsynings sikkerhed i el- og gasforsyning. (I bilag 1 har ordningerne nr. 24, 26 og 27).
3. Energibesparelser m.m. (I bilag 1 har ordningerne nr. 4, 5, 8, 12 og 13).
4. Forskning og udvikling samt miljøundersøgelser. (I bilag 1 har ordningerne nr. 1, 2 og 14).

18. De samlede udgifter til offentlige forpligtelser udgjorde i 2005 ca. 3,9 mia. kr. **Figur 1** viser, hvordan udgifterne til de 4 kategorier fordelte sig i perioden 2001-2005.

Figur 1. Udgifter til offentlige forpligtelser i perioden 2001-2005

Kilde: Energistyrelsen.

19. Det fremgår af figur 1, at udgifterne til de offentlige forpligtelser i perioden 2001-2005 svingede mellem knap 4 mia. kr. og 4,6 mia. kr.

I hele perioden udgjorde de største udgifter pristillæg til VE-electricitet. De gennemsnitlige udgifter til VE-electricitet udgjorde i perioden således 3,4 mia. kr., hvilket svarer til ca. 79 % af de samlede udgifter. Den næststørste udgiftskategori er udgifterne til forsyningsikkerheden, hvor de gennemsnitlige udgifter i perioden udgjorde 552 mio. kr., hvilket svarer til 13 % af de samlede udgifter. Udgifterne til energibesparelser m.m. er den tredjestørste kategori, hvor de gennemsnitlige udgifter i perioden udgjorde 212 mio. kr., hvilket svarer til 5 % af de samlede udgifter. Den sidste udgiftskategori er forskning og udvikling samt miljøundersøgelser, der i perioden havde et gennemsnitligt udgiftsniveau på 147 mio. kr., hvilket svarer til 3 % af de samlede udgifter.

Som det endvidere fremgår af figur 1, er udsvinget i størrelsen af udgifter til VE-electricitet hovedårsagen til udsvinget på mellem 4 mia. kr. og 4,6 mia. kr. over årene.

B. Formål og afgrænsning

20. Rigsrevisionen har fundet det væsentligt at undersøge området, fordi udgifterne hertil er meget høje. Udgifterne udgjorde 21,6 mia. kr. i 5-årsperioden 2001-2005, svarende til 4,3 mia. kr. i gennemsnit om året. Endvidere er der tale om en række udgifter, der opkræves direkte hos forbrugerne, og hvor hverken udgifter eller indtægter til offentlige forpligtelser er optaget på statsregnskabet. Endelig er området kompliceret, fordi det består af en række forskellige ordninger, der administreres på forskellige måder, og som er underlagt flere kontrol- og tilsynsmyndigheder. Rigsrevisionen har derfor valgt ikke at give en detaljeret redegørelse af administrationsgrundlaget mv. for de enkelte ordninger, men derimod en mere overordnet fremstilling.

21. Undersøgelsens overordnede formål er at vurdere, om de udgifter, der betales af energiforbrugerne som offentlige forpligtelser, bliver opkrævet, kontrolleret og fordelt i overensstemmelse med lovgivningen og på en sådan måde, at det sikres, at pengene bliver anvendt til de tilsigtede formål.

Undersøgelsen vedrører 3 delmål:

- fastsættelsen af tariffen for offentlige forpligtelser inden for elområdet
- fordelingen af penge til offentlige forpligtelser
- transport- og energiministerens orientering til Folketingets Energitpolitiske Udvalg om offentlige forpligtelser.

22. Undersøgelsen har udelukkende fokuseret på de offentlige forpligtelser, som er aktive, og hvor der samtidig er knyttet udgifter til ordningerne. De 17 ordninger, der således indgår i undersøgelsen, er inddelt i 4 kategorier. De 4 kategorier er: 1) pristillæg til VE-elektricitet, 2) forsyningssikkerhed i el- og gasforsyning, 3) energibesparelser m.m. samt 4) forskning og udvikling samt miljøundersøgelser.

23. På elområdet er der krav om, at der skal fastsættes en særlig tarif, som energiforbrugerne skal betale, og som udelukkende skal dække udgifter til en række ordninger af offentlige forpligtelser. Undersøgelsen indeholder derfor en gennemgang af grundlaget for fastsættelsen af tariffen for offentlige forpligtelser.

Ordningerne er lovbestemte tilskud, der alle er forankret i love, bekendtgørelser og regelsæt. Rigsrevisionen har undersøgt, om der i disse regelsæt er bestemmelser, der regulerer tildeling og afregning af tilskud.

Endvidere har Rigsrevisionen foretaget en vurdering af, om Energinet.dk, Energistyrelsen og Energitilsynet udfører de opgaver, som de forventes at varetage i henhold til lovgivningen på området. Rigsrevisionen har samtidig vurderet transport- og energiministerens orientering til Folketingets Energipolitiske Udvalg om ordningerne.

24. Den undersøgte periode omfatter 2001-2005. Hovedvægten af undersøgelsen har været koncentreret om 2005, da Energinet.dk først blev etableret i 2005.

25. Rigsrevisionen har foretaget interviews og brevveksling med Energistyrelsen, Energitilsynet, Energinet.dk og Transport- og Energiministeriet. Derudover har Rigsrevisionen gennemgået sager i Energitilsynet. Rigsrevisionen har endvidere gennemgået love, bekendtgørelser, udvalgte regnskaber inden for ordningerne forskning og udvikling samt energibesparelser m.m. og notater fra Energinet.dk og Energitilsynet.

26. Rigsrevisionen har igangsat undersøgelsen af egen drift i januar 2006. Beretningen har i udkast været forelagt Transport- og Energiministeriet, Energitilsynet og Energinet.dk, hvis høringssvar i videst muligt omfang er indarbejdet.

III. Fastsættelsen af tariffen for offentlige forpligtelser inden for elområdet

Rigsrevisionens bemærkninger

På elområdet fastsætter Energinet.dk en særlig tarif, som energiforbrugerne skal betale, og som udelukkende skal dække udgifter til en række ordninger af offentlige forpligtelser.

Fastsættelsen af tariffen er foretaget efter en metode, så udgifterne til de offentlige forpligtelser bliver dækket.

Energitilsynet har godkendt metoden til fastsættelsen af tariffen, ligesom Energitilsynet har gennemført en række kontrolforanstaltninger for at sikre, at tariffen er fastsat efter den godkendte metode.

Denne vurdering er baseret på:

- Energinet.dk har udarbejdet en metode til fastsættelse af tariffen for offentlige forpligtelser, så udgifterne til ordningerne bliver dækket.
- Metoden er godkendt af Energitilsynet, som har kontrolleret, at der ikke bliver opkrævet for meget over tariffen (overdækning).
- Energitilsynet har gennemført en række kontrolforanstaltninger for at sikre, at tariffen er fastsat efter den godkendte metode. Energitilsynet har oplyst, at Energitilsynet inden for en årrække på ny vil foretage en nærmere kontrol af metodefastsættelsen, samt om den konkrete prisfastsættelse sker efter den godkendte metode.

27. Det er ikke samtlige ordninger, som får dækket deres udgifter gennem tariffen for offentlige forpligtelser.

Størsteparten af de offentlige forpligtelser er iværksat efter elforsyningsloven, og for disse ordninger gælder, at de med en enkelt undtagelse er omfattet af tariffen for offentlige forpligtelser. De offentlige forpligtelser inden for kategorierne 1) pristillæg til VE-elektricitet, 2) forsyningssikkerhed i el- og gasforsyning og 4) forskning og udvikling samt miljøundersøgelser er således omfattet af tariffen for offentlige forpligtelser. Offentlige forpligtelser i kategori 2) forsyningssikkerhed i el- og gasforsyning indeholder dog også ordninger, der er iværksat efter naturgasforsyningsloven, og disse ordninger indgår ikke i tariffen for offentlige forpligtelser, men får i stedet dækket udgifterne gennem transporttariffen for naturgas.

Udgifterne til kategorien 3) energibesparelser m.m. er heller ikke indeholdt i tariffen for de offentlige forpligtelser, men bliver opkrævet på anden vis. Disse udgifter er karakteriseret ved, at det her er muligt at anlægge en mere individuel betragtning for niveauet af energibesparelser.

28. I 2004 blev der foretaget en række ændringer af elforsyningsloven, hvor en række ændringer i EU-retten blev implementeret i dansk lovgivning. Ændringerne medførte bl.a., at Energitilsynet fra og med 2005 skulle godkende metoderne for fastsættelse af tariffen inden for el- og gasforsyning.

Ifølge elforsyningsloven er det den systemansvarlige virksomhed, dvs. Energinet.dk, der skal forelægge for Energitilsynet, hvilken metode der er anvendt til at fastsætte tarif-

fen for de offentlige forpligtelser. Det fremgår endvidere af elforsyningsloven, at det er Energitilsynet, som skal godkende den anvendte metode.

29. Netvirksomhederne samt gas- og varmforsyningselskaberne varetager ligeledes en række offentlige forpligtelser inden for kategorien energibesparelser m.m., som det fremgår af oversigten over de offentlige forpligtelser i bilag 1. På dette område er der ikke en særlig tarif til finansiering af disse offentlige forpligtelser.

A. Metoder til tariffastsættelse på el-, gas- og varmforsyningsområdet samt Energitilsynets behandling af metoderne til prisfastsættelse

30. Rigsrevisionen har undersøgt, om der er udarbejdet en metode til prisfastsættelse på elforsyningsområdet. Rigsrevisionen har vurderet, om denne metode medvirker til, om det er gennemskueligt, hvordan prisfastsættelsen foretages. Rigsrevisionen har videre undersøgt, om metoden er godkendt.

På gas- og varmforsyningsområdet opkræves der ikke en særlig tarif til finansiering af de offentlige forpligtelser, og Rigsrevisionen har alene undersøgt, om der skal udarbejdes en metode i henhold til lovgivningen.

Metode og godkendelse af eldelen

31. I 2003 blev der nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse af det tidligere Eltra og Elkraft System (nu Energinet.dk), Energitilsynets sekretariat, Energistyrelsen og Dansk Energi. Formålet med arbejdsgruppen var at fastlægge de principper, der skulle anvendes til prisfastsættelse af tariffjerne på elområdet, herunder tariffjen for de offentlige forpligtelser. I september 2003 forelagde Eltra og Elkraft System notatet ”Opdeling af den systemansvarlige virksomheds tariffpulje pr. 1. januar 2004” for Energitilsynet. Notatet blev godkendt af Energitilsynet den 15. december 2003.

Det fremgår af Energitilsynets afgørelse, at det er Energitilsynets vurdering, at notatet om opdeling af de systemansvarlige virksomheders tariffpuljer pr. 1. januar 2004 generelt udgør et solidt grundlag for at godkende systemansvarets prisfastsættelse pr. 1. januar 2004.

32. Forudsætningen for fastsættelse af tariffen for de offentlige forpligtelser blev ændret som følge af ophævelse af aftagepligten for VE-elektricitet.

Til og med udgangen af 2004 havde forbrugerne aftagepligt for den miljøvenlige elproduktion. Det betød, at produktionen på forhånd blev afsat til forbrugerne til den pris, som producenterne havde krav på i henhold til elforsyningsloven. Udgifterne hertil blev afholdt over en særlig tarif.

Fra 1. januar 2005 skal de decentrale kraftvarmeproducenter med en installeret effekt på over 10 megawatt i modsætning til tidligere selv afsætte energien på markedsvilkår med et finansielt pristillæg. For vindmøller og decentrale kraftvarmeverker med en effekt under 10 megawatt vil Energinet.dk fortsat have aftagepligten for produktionen, men i modsætning til tidligere skal Energinet.dk afsætte strømmen på elbørsen Nord Pool. Forskellen mellem markedsprisen og afregningen til anlægsejerne opkræves hos forbrugerne over tariffen for de offentlige forpligtelser.

Lovændringen medførte således, at den særlige tarif til den aftagepligtige VE-elektricitet blev afskaffet. Nogle af de udgifter, der var indeholdt i denne særlige tarif, skulle herefter afholdes gennem tariffen for de offentlige forpligtelser.

33. Lovændringen fik dermed nogle konsekvenser for fastlæggelsen af tariffen for de offentlige forpligtelser. Som følge heraf udarbejdede Eltra og Elkraft System (nu Energinet.dk) notatet "Opdeling af den systemansvarlige virksomheds tarifpuljer pr. 1. januar 2005" af 13. oktober 2004, der tog højde for ophævelsen af forbrugernes aftagepligt.

Det fremgår af notatet, at metoden til at fastlægge tariffen for de offentlige forpligtelser er, at tariffen fastsættes som udgifter fratrukket øvrige indtægter og delt med det samlede indenlandske bruttoforbrug af el. Det fremgår videre af notatet, hvilke indtægter og udgifter der må indgå i tariffen til offentlige forpligtelser, samt at der ikke må opkræves nogen indtægter eller udgifter, uden at der er lov hjemmel herfor. I bilag 2 fremgår, hvilke indtægter og udgifter der indgår i metoden til fastlæggelse af tariffen for de offentlige forpligtelser.

Det fremgår endelig af notatet, at de administrationsudgifter, som Energinet.dk har til varetagelse af de offentlige forpligtelser, ikke må være indeholdt i tariffen til betaling af

de offentlige forpligtelser, men i stedet skal opkræves gennem net- og systemtarifferne.

34. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at den valgte metode til fastlæggelse af tariffen for de offentlige forpligtelser er enkel og gennemskuelig.

Det er videre Rigsrevisionens opfattelse, at fastlæggelse af en metode, hvor det klart fremgår, hvilke typer af udgifter og indtægter der må medtages i tariffen, medvirker til, at tariffastsættelsen bliver gennemskuelig.

35. Notatet blev godkendt af Energitilsynet den 25. oktober 2004. Energitilsynet har oplyst, at metoden ikke er blevet ændret siden godkendelsen. Tariffastsættelsen for 2006 er derfor udarbejdet efter den fastlagte metode i notatet ”Opdeling af den systemansvarlige virksomheds tarifpuljer pr. 1. januar 2005” af 13. oktober 2004.

36. Ud over de udgifter, der indgår i tariffen til de offentlige forpligtelser, afholdes der i henhold til elforsyningsloven en række udgifter inden for kategorien energibesparelser m.m. Disse udgifter afholdes selvstændigt af netvirksomhederne. Den enkelte netvirksomhed afholder sine udgifter hertil og opkræver dem over netvirksomhedens tariffer. Der er ikke udarbejdet en metode til fastlæggelse af, hvor meget netvirksomhederne må opkræve til varetagelse af de offentlige forpligtelser, men indtil ultimo august 2006 skulle netvirksomhederne aflægge et særskilt regnskab herfor til Energitilsynet.

Metode og godkendelse af naturgasdelen

37. På naturgasområdet opkræves der ikke en særlig tarif til varetagelse af offentlige forpligtelser, som det gøres på elområdet. På naturgasområdet opkræves der en *energitarif pr. m³ leveret gas* og en *transporttarif pr. m³ transporteret gas*. Betalingen til varetagelse af de offentlige forpligtelser, der er på naturgasområdet, afholdes gennem transporttariffen.

Energitilsynet skal efter naturgasforsyningsloven godkende de metoder, der anvendes af transmissions-, distributions- og LNG-selskaber til fastsættelse af priser og betingelser for anvendelse af transmissions- og distributionsnet

samt LNG-faciliteter. LNG er en forkortelse for Liquefied Natural Gas, som er naturgas nedkølet til $\div 160$ °C.

38. Energitilsynet har godkendt de metoder, der anvendes på naturgasområdet i afgørelser af 27. september 2004 og 22. november 2004.

Metode og godkendelse af varmforsyningsdelen

39. På varmeområdet opkræves der ikke en særlig tarif til varetagelse af de offentlige forpligtelser, som der gøres på elområdet. Ifølge varmforsyningsloven må varmforsyningsvirksomhederne kun indregne de nødvendige udgifter i prisen, der er forbundet med varmeproduktion og levering, og ikke optjene et overskud. Ifølge bestemmelsen er ”udgifter som følge af pålagte offentlige forpligtelser” nødvendige udgifter. Det fremgår ikke af varmforsyningsloven, hvilket prissystem den enkelte virksomhed skal anvende over for forbrugerne ved dækning af de nødvendige udgifter.

40. Energitilsynet skal ikke godkende de metoder, der anvendes til prisfastsættelse.

41. Rigsrevisionens undersøgelse har vist, at på elområdet, hvor der opkræves en særlig tarif til varetagelse af de offentlige forpligtelser, har Energinet.dk i henhold til elforsyningsloven udarbejdet en metode til fastsættelse af tariffen for de offentlige forpligtelser, så udgifterne bliver dækket. Rigsrevisionens undersøgelse har samtidig vist, at metoden er enkel, og det er gennemskueligt, hvilke indtægts- og udgiftstyper der indgår i tariffen. Rigsrevisionens undersøgelse har videre vist, at Energitilsynet i henhold til elforsyningsloven har godkendt metoden til fastsættelse af tariffen for de offentlige forpligtelser.

Rigsrevisionens undersøgelse har endelig vist, at på gas- og varmforsyningsdelen opkræves der ikke en særlig tarif til varetagelse af de offentlige forpligtelser.

B. Energitilsynets kontrol med tariffen for de offentlige forpligtelser

42. Rigsrevisionen har undersøgt, om Energitilsynet har foretaget en kontrol med, om metoden til fastsættelse af tariffen for offentlige forpligtelser er anvendt.

På gas- og varmforsyningsområdet har Rigsrevisionen undersøgt, om der foretages en kontrol med udgifterne.

Kontrol med tariffen i eldelen

43. Det er gennem årsregnskabet for Energinet.dk, at Energitilsynet foretager en kontrol med tariffen til de offentlige forpligtelser.

Energitilsynet har oplyst, at Energinet.dk i regnskabet skal redegøre for konstaterede differencer mellem indtægter og udgifter for det pågældende regnskabsår samt for den planlagte afvikling af de konstaterede differencer. Energitilsynet har en frist på 4 måneder fra modtagelsen af regnskabet til at fremkomme med eventuelle korrektioner hertil.

Energinet.dk skal indsende årsregnskab til Energitilsynet inden 1. juni. Energinet.dk udarbejder i deres årsregnskab specielle regnskaber for el- og gasområdet. På elområdet er regnskabet endvidere opdelt, så der foreligger et særligt regnskab for de offentlige forpligtelser.

Det skal fremgå af regnskabet, om indtægter og udgifter til offentlige forpligtelser er i balance, eller om der har været en over- eller underdækning på området.

44. I Energitilsynets afgørelse af 25. oktober 2004, hvor notatet om metoden blev godkendt, fremgik det, at Energitilsynet vil føre kontrol med, at den konkrete prisfastsættelse sker efter den godkendte metode.

Rigsrevisionen har anmodet Energitilsynet om at redegøre for, hvordan Energitilsynet har kontrolleret, at tariffen for de offentlige forpligtelser er sket efter den godkendte metode.

Energitilsynet har oplyst, at Energitilsynet har foretaget en række kontrolforanstaltninger. Energitilsynet har for det første gennemgået, om budgettallene for tariffen er fastsat efter den godkendte metode, ligesom grundlaget for efterfølgende tarifændringer er blevet gennemgået. Energitilsynets kontrol har for det andet omfattet en gennemgang af Energinet.dk's regnskab for 2005, herunder en gennemgang af delregnskaber for tariffer og omkostningsarter for tariffer. Energitilsynet har endvidere påset størrelsen af årets over- eller underdækning med de tilhørende forklaringer på, hvorledes overdækningen på 60 mio. kr. for 2005 vil blive afviklet. Energitilsynet har endelig for det tredje anmodet Energinet.dk's ledelse om at fremsende dokumentation og afgive

en ledelsesbekræftelse på, at den godkendte metode er blevet anvendt ved fastlæggelsen af tariffen for 2005. Energitilsynet har oplyst, at anmodning om en ledelseserklæring er et stærkt instrument, som Energitilsynet sjældent anvender. Anmodningen skyldes dog ikke, at der er konstateret uregelmæssigheder, men blot et ønske om en dokumentation for, at den godkendte metode er anvendt.

45. Rigsrevisionen har modtaget den dokumentation, som Energinet.dk har fremsendt til Energitilsynet. Heri oplyser Energinet.dk, at revisorerne, herunder Rigsrevisionen, som baggrund for revisionen er blevet orienteret om Energitilsynets godkendte principper for opgørelsen af de enkelte delregnskaber. Derudover peger Energinet.dk på, at revisionen for 2005 ikke har givet anledning til forbehold. Efter Energinet.dk's opfattelse er en "blank" revisionspåtegning, som den foreliggende, den bedste dokumentation, Energinet.dk kan give, for, at de godkendte principper er blevet anvendt i 2005.

Energitilsynet har oplyst, at de for 2005-årsrapporten er tilfredse med den dokumentation, som de har modtaget fra Energinet.dk, og at Energitilsynet for så vidt angår årsrapporten for 2005 ikke vil foretage sig yderligere med hensyn til kontrol af prisfastsættelsen.

46. Rigsrevisionen anerkender, at Energitilsynet har gennemført en række kontrolforanstaltninger for at sikre, at tariffen er fastsat efter den godkendte metode. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Energitilsynet har oplyst, at Energitilsynet inden for en årrække på ny vil foretage en nærmere kontrol af metodefastsættelsen, samt om den konkrete prisfastsættelse sker efter den godkendte metode. Begrundelsen herfor er, at offentlige forpligtelser udgør et meget stort beløb, der opkræves direkte hos forbrugeren.

Energitilsynets kontrol med udgifterne til gas- og varmeområdet

47. Energitilsynets kontrol med udgifterne til offentlige forpligtelser på gasområdet sker gennem Energinet.dk's regnskab og på varmforsyningsområdet gennem varmforsyningsselskabernes regnskaber.

Energitilsynets kontrol med energibesparelser

48. Netvirksomhederne, naturgasdistributionsselskaberne og varmforsyningsselskaberne (herefter selskaberne) varetager også en række offentlige forpligtelser inden for kategorien energibesparelser m.m., men selskabernes udgifter her til indgår ikke i tariffen for de offentlige forpligtelser. Energitilsynets kontrol med selskabernes udgifter til offentlige forpligtelser foretages gennem selskabernes regnskaber. Selskaberne indsender hvert år deres regnskaber til Energitilsynet. Energitilsynet gennemgår samtlige regnskaber, hvor det påses, om der er bemærkninger i revisionspåtegningen. Energitilsynet har oplyst, at regnskaberne i 2004 for netvirksomhederne havde indeholdt en række forbehold i revisionspåtegningen. Bemærkningerne resulterede i, at den revisionsinstruks, som revisor indtil da havde anvendt, blev gjort mere detaljeret.

Energitilsynet er endnu ikke færdig med at behandle regnskaberne for 2005.

Over- eller underdækning i tariffen for de offentlige forpligtelser

49. Det fremgår af Energinet.dk's årsregnskab for 2005, at der kunne konstateres en overdækning i regnskabet for tariffen til de offentlige forpligtelser på 60 mio. kr. Energinet.dk har oplyst, at den konstaterede overdækning vil blive indregnet i tariffen for de offentlige forpligtelser i 2006 og 2007.

50. Baggrunden for, at der kan opstå enten en over- eller underdækning i tariffen for de offentlige forpligtelser, er bl.a. den usikkerhed, der på budgetlægnings tidspunktet er knyttet til udgifterne til pristillæggene for VE-elektricitet.

Fastlæggelse af tariffen til de offentlige forpligtelser for fx 2006 sker i oktober 2005. I henhold til elforsyningsloven fastsætter Energinet.dk en tarif for de offentlige forpligtelser for henholdsvis Øst- og Vestdanmark. Fastlæggelsen af de 2 tariffer foretages efter den godkendte metode. Den konkrete beregning foretages ved, at Energinet.dk for det kommende år udarbejder et budget for henholdsvis Øst- og Vestdanmark, der fastlægger størrelsen af de udgifter, der i henhold til metoden indgår i tarifpuljen. For en række af de udgifter, der indgår i beregningen, kan der budgetteres med

meget stor sikkerhed, hvorimod der vil være usikkerhed om de nøjagtige udgifter til pristillæggene til VE-elektricitet. Fx er støtten til produktionen fra vindmøllerne direkte afhængig af, hvor meget der produceres, dvs. hvor meget det blæser, samt hvad forventningerne til markedsprisen for det kommende års elpriser skønnes at blive.

51. Markedsprisens store betydning for tariffen for offentlige forpligtelser skyldes, at VE-anlæg, vindmøller og centrale anlæg afregnes med pristillæg, dvs. forskellen mellem en lovbestemt garantipris og markedsprisen. Dette kan illustreres ved, at en stigning i markedsprisen vil medføre, at forskellen mellem garantipris og markedspris mindskes, hvilket betyder, at der skal udbetales et mindre pristillæg end før stigningen. **Boks 3** illustrerer, hvordan markedsprisen påvirker tariffen til de offentlige forpligtelser.

Boks 3

Markedsprisens påvirkning af tariffen til de offentlige forpligtelser

En stigning i markedsprisen på 1 øre/kWh vil sænke tariffen til de offentlige forpligtelser i Vestdanmark med 0,5 øre/kWh, og i Østdanmark vil det som følge af den mindre miljøvenlige elproduktion kun sænke tariffen med 0,33 øre/kWh.

Kilde: Energinet.dk.

52. For at mindske størrelsen af enten en over- eller underdækning ved afslutningen af året har Energinet.dk justeret tariffen til de offentlige forpligtelser hvert kvartal.

Det fremgår af Energinet.dk's brev af 25. maj 2005 til Energitilsynet, at Energinet.dk ønsker et tilsagn om, at tariffen til offentlige forpligtelser må blive justeret kvartalsvist. Energinet.dk peger på, at fordelene ved kvartalsmæssige justeringer er, at det forebygger store over- eller underdækninger, og samtidig vil de realiserede over- eller underdækninger hurtigere blive indregnet i tariffen. I 2005 har tariffen for Vestdanmark svinget mellem 4,8 øre/kWh og 15,7 øre/kWh og for Østdanmark mellem 4,4 øre/kWh og 14 øre/kWh.

53. Rigsrevisionens undersøgelse har vist, at Energitilsynet har gennemført en række kontrolforanstaltninger for at sikre, at tariffen er fastsat efter den godkendte metode.

IV. Fordelingen af penge til offentlige forpligtelser

Rigsrevisionens bemærkninger

Der er fastsat rammer for de enkelte ordninger af offentlige forpligtelser, der regulerer tildeling, anvendelse og kontrol af anvendelsen. Rammerne udgør et præcist administrationsgrundlag for, at energiforbrugernes betaling bliver anvendt til de ordninger, som Folketinget har besluttet.

Denne vurdering er baseret på:

- Pristillæg til VE-elektricitet er nøje beskrevet i elforsyningsloven, hvor størrelsen af de forskellige pristillæg og andre støtteberettigede udgifter er oplyst. Energinet.dk foretager både kontrol af mængden af leveret elektricitet og beregning af pristillæg, så det er de rigtige beløb, der udbetales til producenterne. Energitilsynet kontrollerer regnskaberne fra Energinet.dk og netvirksomhederne.
- Forsynings sikkerhed på elområdet er nøje beskrevet i elforsyningsloven, hvor der er oplyst om den tidsmæssige udstrækning for den offentlige forpligtelse på elområdet, samt i naturgasforsyningsloven, hvor der er oplyst om de 2 ordninger for forsynings sikkerhed og balance i nettet. Energinet.dk varetager opgaverne under tilsyn af Energistyrelsen, og Energitilsynet kontrollerer regnskaberne herfor, så det er de rigtige beløb, der bliver anvendt til ordningerne.
- Energibesparelse er nøje beskrevet i henholdsvis elforsyningsloven, naturgasforsyningsloven og varmforsyningsloven, hvor der er fastsat en række rammer for energibesparelserne. Energistyrelsen fastlægger administrationsgrundlaget og godkender planer for aktiviteterne, ligesom Energistyrelsen følger op på gennemførelsen af aktiviteterne, og Energitilsynet kontrollerer regnskaberne herfor.
- Forskning og udvikling samt miljøundersøgelser er nøje beskrevet i elforsyningsloven. Energinet.dk og Dansk Energi Net forestår kontrollen med gennemførelsen af aktiviteterne med afrapportering til Energistyrelsen. Energistyrelsen kontrollerer regnskaber fra projekter under forskning og udvikling, og Energitilsynet kontrollerer Energinet.dk's regnskab.
- Rigsrevisionens gennemgang af de 4 hovedkategorier af offentlige forpligtelser, herunder de rammer for den enkelte ordning, der regulerer pengestrømmen, dvs. tildeling, anvendelse og kontrol med anvendelsen af pengene, har vist, at rammerne understøtter, at energiforbrugernes betaling bliver anvendt til de ordninger, som Folketinget har besluttet.

54. Rigsrevisionen har foretaget en gennemgang af de 4 hovedkategorier af offentlige forpligtelser og undersøgt, om der er en ramme for den enkelte ordning, der regulerer pengestrømmen, dvs. tildeling, anvendelse og kontrol med anvendelsen af pengene.

Formålet med gennemgangen er at fastlægge, hvilken ramme der er for de enkelte ordninger, og samtidig vurdere, om rammen understøtter, at energiforbrugernes betaling bliver anvendt til de ordninger, som Folketinget har besluttet.

Rækkefølgen af de enkelte hovedkategorier er bestemt ud fra deres økonomiske væsentlighed startende med pristillæg til VE-elektricitet.

A. Pristillæg til VE-elektricitet

55. Formålet med ordningen med de offentlige forpligtelser til VE-elektricitet (elektricitet fremstillet ved vind, biomasse, bølgekraft mv.) er støtte til produktion af miljøvenlig elektricitet fra vindmøller, centrale og decentrale kraftvarmeværker samt andre elproduktionsanlæg. Centrale kraftvarmeværker er de store værker, der producerer elektricitet ved dels ikke-vedvarende energikilder som kul, dels vedvarende energikilder som biomasse. Der gives støtte til den del af produktionen, der baserer sig på vedvarende energikilder. De decentrale kraftvarmeværker er de mindre værker. De andre elproduktionsanlæg er anlæg, der baserer sig på vedvarende energi fra fx bølgekraft, solceller mv. I det følgende omtales vindmøller og decentrale kraftvarmeværker som dækkende for samtlige produktionsanlæg.

56. Pristillæg udgør langt den største udgiftsgruppe af offentlige forpligtelser. I den undersøgte periode har pristillæg i gennemsnit udgjort 3.415 mio. kr., svarende til 79 % af de samlede udgifter. I bilag 1 fremgår pristillæg under ordningerne 15-20.

Pristillæg ydes med et ørebeløb pr. produceret kWh. Pristillæggenes størrelse er blevet reguleret flere gange gennem årene. I takt med at antallet af især vindmøller er steget, og vindmøllerne samtidig er blevet mere effektive, er der foretaget en reduktion i tillæggenes størrelse. Grundlaget for pristillæggenes størrelse til vindmøller afhænger derfor af, hvornår vindmøllen er blevet tilsluttet til en netvirksomhed, dvs. tidspunktet, hvor den producerede elektricitet kan anvendes hos elforbrugerne. For havvindmøller gælder andre

pristillæg end for landbaserede vindmøller, ligesom der gælder særlige pristillæg for centrale og decentrale kraftvarmeværker.

Elforbrugernes udgifter til pristillæg bliver opkrævet gennem tariffen for offentlige forpligtelser.

Elforsyningsloven

57. Pristillæggenes størrelse og vilkår for opnåelse og varighed af pristillæg, tilslutningsomkostninger m.m. fremgår direkte af elforsyningsloven. Bestemmelserne fremgår af elforsyningsloven, hvor det er muligt at gøre sig bekendt med størrelsen og varigheden af pristillæg. Elforsyningslovens bestemmelser og vilkår for opnåelse og varighed af pristillæg, tilslutningsomkostninger m.m. er i øvrigt uddybet i bekendtgørelser.

Ifølge elforsyningsloven er det den systemansvarlige virksomhed, hvilket vil sige Energinet.dk, der administrerer og opgør omkostningerne til pristillæg m.m.

Elforsyningsloven regulerer således både beløbsmæssige størrelser og vilkår for pristillæg, tilslutningsomkostninger m.m. til vindmøller, centrale og decentrale kraftvarmeværker samt andre produktionsanlæg, ligesom opgaven med at administrere ordningen fremgår af loven.

Energinet.dk

58. Energinet.dk opgør i henhold til elforsyningsloven omkostninger til pristillæg m.m. til VE-elektricitet. Beregningen af pristillæg m.m. foretages i et edb-system, der populært kaldes ”Panda-afregningssystemet” (planafregning og dataudveksling). I **boks 4** er vist en skematisk fremstilling af informationsgange i Panda-afregningssystemet.

Energinet.dk modtager oplysninger om måleværdier fra netvirksomheder. Måleværdier er oplysninger om den mængde elektricitet, som den enkelte vindmølle mv. har produceret i en given periode. Måleværdierne indhentes af netvirksomhederne og i et enkelt tilfælde af Energinet.dk. Måleværdierne aflæses fortrinsvis gennem automatiske fjernaflæsninger, men for visse mindre vindmøller er der ikke krav om måleudstyr, som muliggør en fjernaflæsning. I disse tilfælde foretager netvirksomhederne en manuel aflæsning. Fælles for alle aflæsninger er, at det ikke er den enkelte møllejer eller centrale/decentrale kraftvarmeværk,

der selv indrapporterer oplysninger om de producerede mængder. Målestationerne kontrolleres af netvirksomheder, ligesom Energinet.dk foretager kontrol og tilsynsbesøg hos netvirksomheder. Netvirksomhederne skal efter stamdata-bekendtgørelsen aflægge revisorpåtegnet regnskab for udbetalte pristillæg m.m., der skal indsendes til Energitilsynet, ligesom Energinet.dk skal indsende sit revisorpåtegnede regnskab til Energitilsynet.

59. For de centrale og decentrale kraftvarmeværker, der både producerer VE-elektricitet og ikke VE-elektricitet, gør der sig en særlig problemstilling gældende. Ved afbrænding af vedvarende energikilder på de centrale kraftvarmeværkers VE-elproduktionsanlæg får værkerne et pristillæg for den producerede VE-elektricitet, ligesom de decentrale kraftvarmeværker får et pristillæg for den elektricitet, der produceres gennem vedvarende energikilder. I 2005 var der dog kun 13 decentrale kraftvarmeværker ud af i alt 953 værker, som havde et blandingsanlæg, hvor der kunne anvendes både vedvarende og ikke-vedvarende energikilder.

Afbrændingen rejser imidlertid særlige problemer i det omfang, at afbrændingen sker i samme anlæg, som også anvendes til kulafbrænding eller anden form for ikke-vedvarende energikilder, da det kun er afbrændingen af vedvarende energikilder, som berettiger til pristillæg. Efter stamdata-bekendtgørelsen skal der i disse tilfælde foretages enten en måling eller en beregning af forbruget af de forskellige brændselstyper med henblik på at kunne opgøre den forholdsmæssige andel af elproduktionen, hvortil der ydes pristillæg. Ved opgørelsen af produktionen sker fordelingen efter den brændværdi, som Energistyrelsen har fastsat til brug for beregninger.

Energinet.dk har godkendt de beregningsmetoder, som bliver anvendt til fordelingen af henholdsvis vedvarende og ikke-vedvarende energikilder ved nogle af de centrale kraftvarmeværker, mens beregningen for de 13 decentrale kraftvarmeværker følger af en standardberegningss metode. Energinet.dk modtager også her oplysningerne om produceret mængde elektricitet (måleværdier) fra netvirksomhederne. Oplysningerne kommer i 2 tidsserier for henholdsvis VE-elektricitet og ikke VE-elektricitet. Dataene bliver i øvrigt behandlet i Panda-afregningssystemet.

60. Energinet.dk har i Panda-afregningssystemet registreret en række stamdata for den enkelte vindmølle og centrale/decentrale kraftvarmeværk, herunder GSRN-nr. (Global Service Registration Number) der identificerer møllen/kraftvarmeværket, produktionskapacitet, leveret total mængde el, nettilslutningstidspunkt, ejerforhold mv. I stamdatabekendtgørelsen er der fastsat de oplysninger, som Energinet.dk skal registrere. Ved indlæsninger af produktionsdata fra vindmøller/kraftvarmeværker i Panda-afregningssystemet sker der en automatisk kontrol af, at indlæsningernes oplysninger om vindmøllen/kraftvarmeværket stemmer overens med stamdataene i Panda-afregningssystemet, hvilket er en forudsætning for at få beregnet pristillæg. Hvis de indlæste målinger fx overskrider grænsen for, hvor meget elektricitet en given vindmølle kan producere, bliver indlæsningen automatisk afvist. Energinet.dk foretager daglig efterkontrol af indberetninger af måleværdier og en månedlig beregning af elforbruget og elproduktionen.

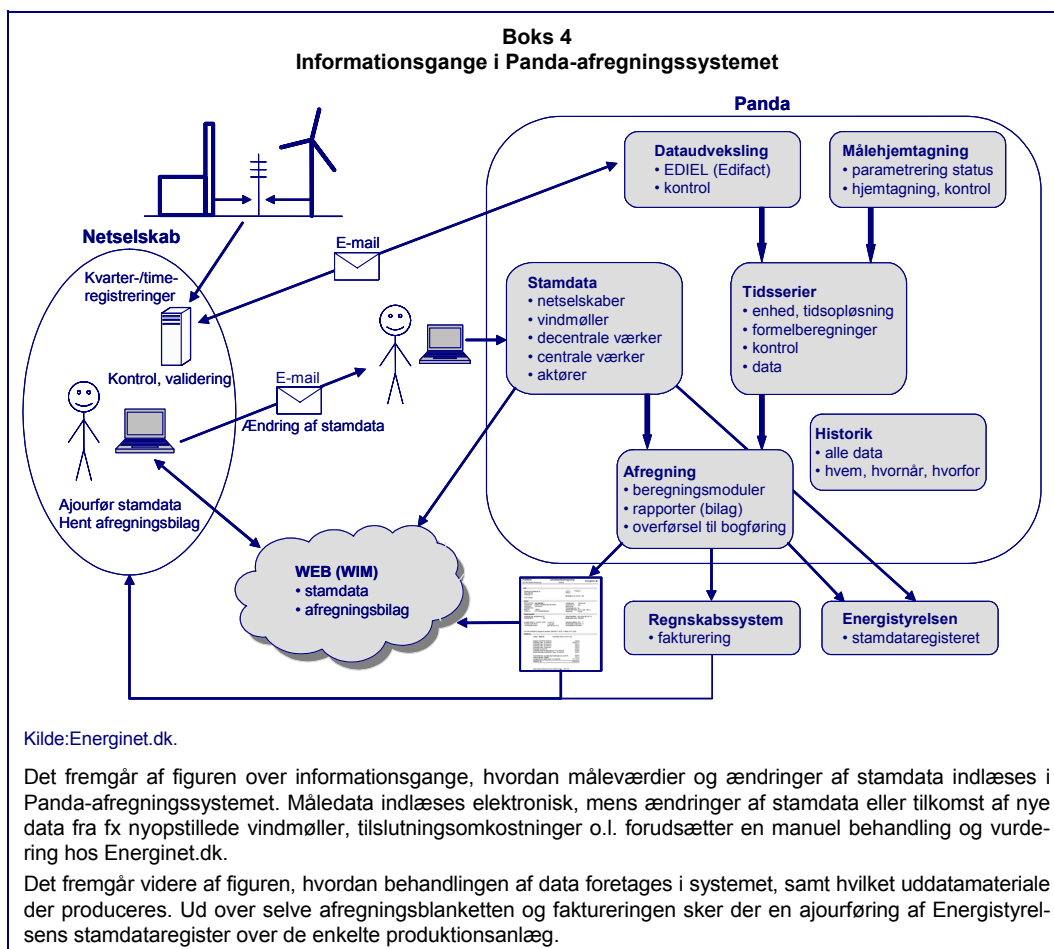
61. Energinet.dk har opbygget kontroller i Panda-afregningssystemet, der skal sikre mod misbrug og uautoriseret adgang til systemet. Sikkerhedskontrollerne er løbende blevet udbygget gennem ændrede forretningsgange og opdaterede versioner af selve edb-systemet.

62. Panda-afregningssystemet udskriver en afregning for den leverede elektricitet, der elektronisk lægges ud på en webside, hvor netvirksomhederne har adgang til at hente oplysningerne. Netvirksomhederne afregner til møllejerne og de decentrale kraftvarmeværker.

Møllejerne og de decentrale kraftvarmeværker kan i øvrigt se af afregningen, hvilke produktionsmængder m.m. der er lagt til grund for afregningen, og har derved mulighed for selv at kontrollere afregningens rigtighed, ligesom de har adgang til den webside, hvor Energinet.dk lægger oplysningerne ud på.

63. Ved den seneste ændring af elforsyningsloven er der åbnet mulighed for, at Energinet.dk overtager selve afregningsdelen fra netvirksomhederne, så Energinet.dk foretager den direkte afregning til møllejerne og de decentrale kraftvarmeværker. Energinet.dk forventer at overtage den-

ne funktion medio 2007. Energinet.dk foretager allerede afregningen til de centrale kraftvarmeværker.

64. Den afdeling i Energinet.dk, der forestår opgørelsen af pristillæg, tilslutningsomkostninger m.m., er blevet certificeret efter ISO 9001-standard. ISO 9001-certificering er en certificering af kvalitetsstyringssystemet til sikring af produktkvaliteten. Certificeringen stiller en række krav til, at Energinet.dk opretholder godkendte forretningsgange og udfører kontrol med netvirksomhederne.

Certificeringen følger af stamdatabelkendtgørelsen, hvor der er fastsat krav om, at der skal ske en certificering af kvalitetsstyringssystemet.

65. Rigsrevisionens undersøgelse har vist, at pristillæg til VE-energi er nøje beskrevet i elforsyningsloven, hvor størrelsen af de forskellige pristillæg og andre støtteberettigede udgifter er oplyst. Energinet.dk foretager både kontrol af mængden af leveret elektricitet og beregning af pris-

tillæg, så det er de rigtige beløb, der udbetales til producenterne.

Elforbrugernes udgifter til pristillæg bliver opkrævet gennem tariffen for offentlige forpligtelser, hvor Energitilsynet har godkendt den metode, som tariffen fastsættes efter, ligesom Energitilsynet kontrollerer regnskaberne fra Energinet.dk og fra netvirksomhederne.

B. Forsyningssikkerhed

66. Formålet med ordningen med de offentlige forpligtelser til forsyningssikkerhed er at sikre, at der er tilstrækkelige mængder elektricitet og naturgas i forhold til forbruget. I den undersøgte periode har udgifter til forsyningssikkerhed i gennemsnit udgjort 552 mio. kr., svarende til 13 % af de samlede udgifter. Forsyningssikkerhed er dermed den næststørste gruppe af offentlige forpligtelser. I bilag 1 fremgår forsyningssikkerhed under ordningerne 22, 24, 26 og 27.

67. Forsyningssikkerheden på elområdet er i henhold til elforsyningsloven pålagt den systemansvarlige virksomhed, hvilket vil sige Energinet.dk, mens forsyningssikkerheden på naturgasområdet i henhold til naturgasforsyningsloven er pålagt transmissionsselskabet, hvilket også her vil sige Energinet.dk.

Elforsyningsloven

68. Den offentlige forpligtelse om forsyningssikkerhed går tilbage til 1999. Folketinget indgik på det tidspunkt en aftale om at yde en overgangsstøtte til kraftværkerne i forbindelse med liberaliseringen af elsektoren i forbindelse med elreformen. Kraftværkerne overgik fra at skulle ”hvile i sig selv” økonomisk til at skulle fungere på markedsvilkår. Det fremgik af et notat fra september 1999 om kraftværksselskabernes økonomi, der var udarbejdet af en arbejdsgruppe under Energistyrelsen i samarbejde med kraftværksselskaberne, at værkerne startede med en nettogæld på ca. 3 mia. kr. i 2000, når der blev taget hensyn til reinvesteringer inden 2000, ligesom der umiddelbart efter 2000 skulle afholdes investeringer på knap 3 mia. kr. Notatet var udarbejdet til brug for overvejelserne om tillægsaftalen.

69. Ved aftalen blev der afsat en ramme på 700 mio. kr. årligt i en 4-årig periode til kraftværkerne til kompensation af merudgifter ved miljøvenlig elproduktion og gaskøbsaftaler. Ifølge aftalen blev kompensationen fastsat ud fra en række forhold for derigennem at sikre opretholdelse af en kapacitet i en overgangsfase. Beløbet blev betalt til kraftværkerne af de systemansvarlige virksomheder i 2000-2003 inkl.

70. De systemansvarlige virksomheders udgifter til aftalen er en offentlig forpligtelse, der ifølge elforsyningsloven skal betales over 10 år af elforbrugerne til den systemansvarlige virksomhed, dvs. fra 2005 til Energinet.dk. Denne ordning ophører derfor ved udgangen af 2010. Begrundelsen for at sprede tilbagebetalingen til de systemansvarlige virksomheder (nu Energinet.dk) over 10 år frem for de 4 år, hvor betalingen rent faktisk fandt sted, er hensynet til elforbrugerne, så udgiftsbyrden ikke føles så tung. Den offentlige forpligtelse består derfor i dag kun af elforbrugernes tilbagebetaling til Energinet.dk af det beløb, som allerede blev betalt til kraftværkerne i perioden 2000-2003. Tilbagebetalingen indgår i tariffen for offentlige forpligtelser, som bliver beregnet af Energinet.dk og godkendt af Energitilsynet.

Energinet.dk's udgifter til at sikre forsyningssikkerhed i dag betales gennem systemtariffen.

71. Elforsyningsloven regulerer tilbagebetalingen af den offentlige forpligtelse til forsyningssikkerhed på elområdet, ligesom elforsyningsloven indeholder bestemmelse om, at Energitilsynet skal godkende metoden, som Energinet.dk anvender til beregning af tariffen for offentlige forpligtelser. Energinet.dk's regnskab skal ligeledes indsendes til Energitilsynet til gennemgang.

Naturgasforsyningsloven

72. Forsyningssikkerhed på naturgasområdet er delt i 2 ordninger, der begge administreres af Energinet.dk. Den ene offentlige forpligtelse består i forsyningssikkerhed, mens den anden offentlige forpligtelse består i opretholdelsen af en systembalance i transmissionsnettet. For begge ordninger gælder, at der er udgifter forbundet med opgaverne, som det er pålagt Energinet.dk at udføre.

73. Tilsynet med Energinet.dk's varetagelse af opgaverne i de 2 offentlige forpligtelser ligger hos Energistyrelsen. Et væsentligt element i grundlaget for Energistyrelsens tilsyn er den systemplan, som Energinet.dk skal udarbejde. Energistyrelsen og Energinet.dk har endvidere løbende drøftelser om udviklingen i gassektoren, ligesom Energistyrelsen har igangsat et projekt med det formål at få et samlet overblik over de langsigtede forsyningsmuligheder og behov for udbygning af infrastrukturen.

74. Energinet.dk har udsendt den første systemplan medio 2006, der omfatter både el og gas. Systemplanen indeholder dels en status på en række områder, hvor der oplyses om gennemførte analyser, problemstillinger, deltagelse i udvalg mv., dels prognoser for det fremtidige energiforbrug. Systemplanen indeholder særskilte kapitler om forsyningsikkerhed på henholdsvis el- og gasområdet. Systemplanen kan samlet set opfattes som Energinet.dk's overordnede fremstilling og vurdering af el- og gasområdet, som det ser ud i dag og i de næste 10-15 år.

Energistyrelsen har ultimo november 2006 oplyst, at systemplanen er drøftet med Energinet.dk, og Energistyrelsen har afgivet skriftlige kommentarer til systemplanen. Energistyrelsen betragter herefter systemplanen for 2006 for færdigbehandlet.

75. Energinet.dk's udgifter til varetagelse af de 2 offentlige forpligtelser på naturgasforsyningsområdet bliver betalt af naturgasforbrugerne gennem betaling via transporttariffen, da udgifterne til de offentlige forpligtelser bliver betragtet som en naturlig del af forpligtelsen til at drive naturgasnettet på en optimal måde.

Energitilsynet har godkendt metoden til at opkræve udgifterne til de offentlige forpligtelser.

76. Naturgasforsyningsloven indeholder pligten for Energinet.dk til at varetage den offentlige forpligtelse om forsyningsikkerhed og opretholde systembalancen. Energistyrelsen fører tilsyn med Energinet.dk's varetagelse af opgaverne. Energitilsynet har godkendt metoden, som Energinet.dk anvender til tarifferegningen. Energinet.dk's regnskab skal ligeledes indsendes til Energitilsynet til gennemgang.

77. Rigsrevisionens undersøgelse har vist, at de offentlige forpligtelser til forsyningssikkerhed på el- og gasområdet er nøje beskrevet i henholdsvis elforsyningsloven og naturgasforsyningsloven, samt at opgaverne bliver varetaget af Energinet.dk. under tilsyn af Energistyrelsen.

El- og gasforbrugernes udgifter til Energinet.dk fastsættes efter en metode, der er godkendt af Energitilsynet, ligesom Energitilsynet kontrollerer Energinet.dk's regnskab.

Det er på den baggrund Rigsrevisionens opfattelse, at der er opsat rammer, der regulerer pengestrømmen til de offentlige forpligtelser til forsyningssikkerhed, så det er de rigtige beløb, der bliver anvendt til ordningerne.

C. Energibesparelser

78. Formålet med ordningen med de offentlige forpligtelser til energibesparelser er, at netvirksomhederne på elområdet, gasdistributionsselskaberne og varmforsyningselskaberne skal foretage en kortlægning af energiforbruget samt planlægning og gennemførelse af energibesparelser og rådgivning. I den undersøgte periode har udgifter til energibesparelser i gennemsnit udgjort 212 mio. kr., svarende til 5 % af de samlede udgifter. I bilag 1 fremgår energibesparelser under ordningerne 4, 5, 8, 12 og 13.

79. Opgaven med energibesparelserne er lagt ud til de selskaber, der har kontakten til forbrugerne på el-, gas- og varmeområdet, og Energinet.dk er således ikke omfattet af denne gruppe af offentlige forpligtelser.

Energiforbrugernes betaling af de offentlige forpligtelser til energibesparelse sker ikke gennem en særlig tarif, men bliver opkrævet af selskaberne hos forbrugerne over afregningen for levering af el, naturgas og varme. Det er således forskellige beløb, som de enkelte selskaber afholder til gennemførelsen af energibesparelser, og dermed også forskellige beløb, der bliver opkrævet hos forbrugerne.

Elforsyningsloven, naturgasforsyningsloven og varmforsyningsloven

80. Offentlige forpligtelser til energibesparelse er nøje beskrevet i henholdsvis elforsyningsloven, naturgasforsyningsloven og varmforsyningsloven, hvor der er fastsat rammer for energibesparelser. Bestemmelserne om energibesparel-

ser i de 3 love er suppleret i en række bekendtgørelser, der mere detaljeret fastlægger rammerne for energibesparelsesaktiviteterne.

81. For energibesparelsesaktiviteterne under alle 3 love gælder, at tilsynet med gennemførelsen af de offentlige forpligtelser ligger hos Energistyrelsen. Det er Energistyrelsen, som udsteder forudsætninger for selskabernes planlægning af aktiviteterne suppleret med opgavebreve, hvor Energistyrelsen peger på emner, som har særlig interesse for det kommende års indsats. Energistyrelsen får endvidere tilsendt netvirksomhedernes, naturgasdistributionsselskabernes og varmforsyningsselskabernes (i det følgende selskaberne) planlægning af aktiviteterne. Energistyrelsen har i den forbindelse mulighed for at ændre i planlægningen, men Energistyrelsen har typisk valgt at påvirke næste års planlægning gennem opgavebrevene.

82. Energistyrelsen modtager redegørelser fra selskaberne om de gennemførte aktiviteter, og Energistyrelsen kan foretage stikprøvekontroller hos de enkelte selskaber af de gennemførte aktiviteter. Energistyrelsen gennemførte i 2005 en stikprøvekontrol af 8 elnetselskabers energispareindsats i 2003, der viste en række svagheder ved fx datakvaliteten omkring bogholderi og indberetninger og anvendte timesatser. Undersøgelsen resulterede i en række generelle opstramninger af selskabernes procedurer samt vurdering af, om svaghederne skulle medføre økonomiske konsekvenser for de pågældende selskaber. Resultatet af vurderingen blev, at der ikke blev foretaget økonomiske skridt mod selskaberne, da selskaberne ikke havde overskredet de fastsatte indtægtsrammer, og elforbrugerne havde derfor ikke betalt mere, end lovgivningen gav mulighed for, ligesom ordningen efterfølgende var ændret med krav om revisorpåtegning på regnskaber samt udsigten til indførelsen af et helt nyt system i 2006.

Transport- og energiministeren orienterede Folketingets Energipolitiske Udvalg om sagen i oktober 2005 og juni 2006.

83. Størrelsen af de beløb, som selskaberne afholder, skal dog for netvirksomhedernes og naturgasdistributionsselskabernes vedkommende afholdes inden for indtægtsrammer-

ne. Energitilsynet fastsætter størrelsen af indtægtsrammerne, og indtægtsrammerne lægger et loft over de indtægter, netvirksomhederne og naturgasdistributionsselskaberne kan oppebære ved deres virksomhed. Varmeforsyningsselskaberne skal økonomisk ”hvile i sig selv”, hvilket betyder, at selskaberne kun kan indregne de nødvendige udgifter i deres priser.

84. Energistyrelsen har udstedt en revisionsinstruks om konteringen af selskabernes udgifter til offentlige forpligtelser. Revisionsinstruksen fastlægger kravene til revisionens omfang og til revisor. Instruksen indeholder en bagatelgrænse for regnskaber på under 500.000 kr., så der ikke skal aflægges særskilt regnskab for energispareaktiviteter under dette beløb. I disse tilfælde vil udgifterne være indeholdt i selskabets almindelige regnskab, hvor der er krav om revision. Fælles for regnskaberne er, at de skal sendes til Energitilsynet, som gennemgår regnskaberne.

Bestemmelserne i de 3 forsyningslove er stadig i kraft medio oktober 2006, men bestemmelserne vil blive afløst af en ny aftale om målstyring af energibesparelserne.

Målstyring

85. Regeringen indgik i juni 2005 en aftale med en række politiske partier om den fremtidige energispareindsats. Den politiske aftale blev udmøntet i lov nr. 520 af 7. juni 2006, hvorefter energispareindsatsen skal foretages gennem målstyring. Aftalen blev udmøntet ved en aftale af 22. august 2006 mellem transport- og energiministeren og net- og distributionsselskaberne inden for el, naturgas og olie. Selskaberne forpligter sig til et besparelsesmål på 1,7 % af energiforbruget pr. år i perioden 2006-2013. I forhold til ordningen med energibesparelser som offentlige forpligtelser omfatter målstyringsaftalen som noget nyt også olieselskaber i tilknytning til selskabernes levering af fyringsolie til forbrugerne. Selskaberne har metodefrihed til at indfri målene, og selskaberne skal afrapportere deres målopfyldelse til Energistyrelsen. I 2008 skal der foretages en evaluering af ordningen. Selskabernes udgifter til energispareaktiviteterne skal stadig holdes inden for indtægtsrammerne.

86. Varmeforsyningsselskaberne har ikke ønsket at tiltræde aftalen og er derfor ikke umiddelbart omfattet af målsty-

ringen. De hidtil gældende ordninger med energibesparelser på el-, gas- og varmforsyningsområdet bortfalder i forbindelse med Energistyrelsens udstedelse af ny bekendtgørelse på området som følge af målstyringen. Energistyrelsen har i et udkast til bekendtgørelse åbnet mulighed for, at Energistyrelsen kan pålægge ikke-deltagende selskaber at overholde bestemmelser om realisering af energibesparelser.

Ikrafttrædelsesdatoen for bekendtgørelsen er således samtidig en afslutning på den hidtil gældende ordning. Selskaberne vil derfor skulle afrapportere udførte energibesparelsesaktiviteter frem til ikrafttrædelsesdatoen for bekendtgørelsen.

87. Rigsrevisionens undersøgelse har vist, at energibesparelser er nøje beskrevet i henholdsvis elforsyningsloven, naturgasforsyningsloven og varmforsyningsloven. Energistyrelsen udfylder rammerne for energibesparelsesaktiviteterne og godkender plan for aktiviteter, ligesom Energistyrelsen følger op på gennemførelsen af aktiviteterne. Endvidere er der fastsat krav til revisionen af regnskaberne for besparelsesaktiviteterne, som Energitilsynet gennemgår, ligesom Energitilsynet kontrollerer regnskaberne fra selskaberne.

Det er på den baggrund Rigsrevisionens opfattelse, at der er opsat rammer, der regulerer pengestrømmen, dvs. tildelelse, anvendelse og kontrol med anvendelsen af pengene til de offentlige forpligtelser til energibesparelser.

D. Forskning og udvikling samt miljøundersøgelser

88. Formålet med ordningen med de offentlige forpligtelser til forskning og udvikling samt miljøundersøgelser er henholdsvis at fremme forskning og udvikling af miljøvenlige elproduktionsteknologier, en effektiv energianvendelse og gennemførelse af miljøundersøgelser ved etablering af havvindmøller. I den undersøgte periode har udgifter til forskning og udvikling samt miljøundersøgelser i gennemsnit udgjort 147 mio. kr., svarende til 3 % af de samlede udgifter. I bilag 1 fremgår forskning og udvikling samt miljøundersøgelser under ordningerne 1, 2, og 14. Denne gruppe af offentlige forpligtelser er således den beløbsmæssige mindste gruppe.

89. Opgaven med forskning og udvikling samt miljøundersøgelser administreres af henholdsvis Energinet.dk og Dansk

Energi Net. Dansk Energi Net er brancheforening for de danske elnetselskaber og regionale transmissionsselskaber.

Elforbrugernes udgifter til forskning og udvikling samt miljøundersøgelser betales gennem tariffen for offentlige forpligtelser, hvor Energitilsynet har godkendt den metode, som tariffen fastsættes efter.

Energinet.dk

90. Energinet.dk administrerer inden for elforsyningsloven dels den del af forsknings- og udviklingsprogrammet, der vedrører fremme af forskning og udvikling af miljøvenlige elproduktionsteknologier, dels gennemførelse af miljøundersøgelser ved etablering af havvindmøller. Beløbsmæssigt udgjorde disse 2 offentlige forpligtelser 147 mio. kr. ud af de i alt 172 mio. kr., der blev anvendt til denne gruppe af offentlige forpligtelser i 2005.

Hensigten med de offentlige forpligtelser er oplyst i elforsyningsloven.

Forsknings- og udviklingsprogrammet

91. Forsknings- og udviklingsprogrammet er bygget sådan op, at transport- og energiministeren hvert år udmelder nogle indsatsområder, hvorefter Energinet.dk indkalder ansøgninger. Energinet.dk udfører ikke selv forskningsaktiviteterne med støtte fra offentlige forpligtelser. Energinet.dk har udarbejdet vejledningsmateriale til ansøgere samt ansøgningsskema. Energinet.dk vurderer ansøgningerne ud fra forskellige kriterier om relevans, faglig kvalitet, organisering, økonomi og formidling af resultater. Energinet.dk samarbejder med Det Strategiske Forskningsråd om den forskningsfaglige vurdering af ansøgningerne. Den årlige endelige plan med de udvalgte ansøgninger skal herefter godkendes af Energistyrelsen, som rådfører sig med Det Rådgivende Energiforskningsudvalg i forbindelse med behandlingen af planen.

Ansøgerne er fortrinsvis private selskaber og offentlige institutioner såsom universiteter, forskningsinstitutioner mv.

92. Efter Energistyrelsens godkendelse af planen bliver der indgået kontrakter med de godkendte ansøgere. Energinet.dk har udarbejdet standardkontrakter med tilhørende regelsæt for modtagelse af støtte, perioderapporter over projektets

fremdrift, afslutningsrapport samt revisionsinstruks. Revisionsinstruksen omfatter virksomheder og institutioner, der ikke er omfattet af Rigsrevisionens revision.

Energinet.dk udbetaler først de sidste 10 % af støtten, når der er modtaget et regnskab – og hvor det er påkrævet – et revisorpåtegnet regnskab.

93. Energinet.dk udarbejder endvidere en årlig rapport til Energistyrelsen om den faglige og økonomiske fremdrift i projekterne, ligesom Energinet.dk sender slutrapporter fra de enkelte projekter til Energistyrelsen. Transport- og energiministeren orienterer Folketingets Energipolitiske Udvalg om resultaterne af programmet, ligesom ministeren sender Energinet.dk's energiforskningsrapport til udvalget.

Miljøundersøgelser

94. Energinet.dk's administration af miljøundersøgelser ved etablering af havvindmøller går tilbage til 2001, hvor den daværende miljø- og energiminister besluttede at gøre brug af hjemlen i elforsyningsloven til at lade udgifter til miljøundersøgelser ved etablering af havvindmøller blive betalt gennem en offentlig forpligtelse. Oprindeligt skulle ordningen løbe fra 2001-2003 inden for en ramme på 75 mio. kr. Økonomi- og erhvervsministeren besluttede i 2003 at forlænge ordningen til 2006 med en samlet ramme på 84 mio. kr. Ordningen udløber således med udgangen af 2006.

95. Energinet.dk har etableret et administrationsgrundlag for ordningen, der har lighedspunkter til administrationsgrundlaget for forsknings- og udviklingsprogrammet. Energinet.dk skal sende ansøgninger om støtte til godkendelse i Energistyrelsen, og Energinet.dk skal i den forbindelse udarbejde en faglig og økonomisk vurdering af projektet. Energinet.dk fører tilsyn med de enkelte projekter, mens Energistyrelsen fører tilsyn med Energinet.dk's administration af ordningen.

Energinet.dk anvender i øvrigt samme revisionsinstruks ved dette program som ved forsknings- og udviklingsprogrammet.

96. Energinet.dk's regnskab skal indsendes til Energitilsynet, som gennemgår regnskabet.

Dansk Energi Net

97. Dansk Energi Net administrerer den del af forsknings- og udviklingsprogrammet, der vedrører fremme af en effektiv energianvendelse. Hensigten med den offentlige forpligtelse er oplyst i elforsyningsloven. I 2005 udgjorde de offentlige forpligtelser til dette program 25 mio. kr. ud af de 172 mio. kr. Netvirksomhederne er således forpligtet til at gennemføre forsknings- og udviklingsaktiviteter på området.

98. Dansk Energi Net anvender et administrationsgrundlag, der ligger tæt op af det, som Energinet.dk anvender til forsknings- og udviklingsprogrammet af miljøvenlige elproduktionsteknologier i relation til ansøgningsskema, vejledninger, perioderapporter og revisionsinstruks. Dansk Energi Net har nedsat et udvalg på 6 medlemmer til at udvælge ansøgninger om støtte blandt indsatsområderne, der er fastsat som fremme af en bredspektret oplysnings- og rådgivningsindsats for energibesparelser, herunder alternative løsninger. En del af midlerne forudsættes at gå til lokale rådgivnings- og oplysningsindsatser.

Energistyrelsen skal godkende projekterne, ligesom Energistyrelsen modtager og gennemgår samtlige projektrapporter og revisorpåtegnede regnskaber.

99. Energinet.dk modtager det samlede, årlige, regnskab for Dansk Energi Nets udgifter til ordningen under de offentlige forpligtelser, fordi det er Energinet.dk, som overfører beløbet for de offentlige forpligtelser til Dansk Energi Net. Energinet.dk kontrollerer i den forbindelse, at der ikke er afholdt udgifter under ordningen, som ikke kan dækkes gennem den offentlige forpligtelse. Energinet.dk og Dansk Energi Net har således sammen med Energistyrelsen drøftet forhold vedrørende Dansk Energi Nets udgifter til administration af ordningen.

100. Rigsrevisionens undersøgelse har vist, at forskning og udvikling samt miljøundersøgelser er nøje beskrevet i elforsyningsloven, hvor hensigten med de offentlige forpligtelser er oplyst. Energinet.dk og Dansk Energi Net forestår kontrollen med gennemførelsen af aktiviteterne med afrapportering til Energistyrelsen.

Energinet.dk og Dansk Energi Net anvender revisionsinstrukser, der fastsætter kravene til revisionen af de enkelte

projekter, ligesom regnskaberne bliver gennemgået af henholdsvis Energinet.dk, Dansk Energi Net og Energistyrelsen for projekter under Dansk Energi Net.

Energitilsynet kontrollerer Energinet.dk's regnskab.

Det er på den baggrund Rigsrevisionens opfattelse, at der er opsat rammer, der regulerer pengestrømmen, dvs. tildeling, anvendelse og kontrol med anvendelsen af pengene til de offentlige forpligtelser til forskning, udvikling og miljøundersøgelser.

V. Transport- og energiministerens orientering til Folketingets Energipolitiske Udvalg om offentlige forpligtelser

Rigsrevisionens bemærkninger

Transport- og energiministeren orienterer Folketingets Energipolitiske Udvalg om ordninger inden for de offentlige forpligtelser, som ministeren har pligt til. Ministerens orientering om de øvrige ordninger begrænser sig til de tilfælde, hvor ministeren finder, at der er tale om væsentlige forhold.

Rigsrevisionen er opmærksom på, at ministerens orientering til Folketingets Energipolitiske Udvalg dækker de ordninger, der er fastsat bestemmelser om. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at ministerens orientering med fordel kan udstrækkes til at omfatte en generel status for ordningernes beløbsmæssige udvikling, og hvorledes formålet med ordningerne bliver opfyldt. Rigsrevisionen finder det positivt, at Transport- og Energiministeriet er enig heri og vil tage initiativ til en mere systematisk årlig orientering til Folketingets Energipolitiske Udvalg.

Denne vurdering er baseret på:

- Transport- og energiministeren orienterer Folketingets Energipolitiske Udvalg om, hvorledes formålet med de offentlige forpligtelser til forsknings- og udviklingsprojekter bliver opfyldt. Redegørelsen indeholder oplysninger om bl.a. støttebeløb til projekter og indsatsområder for projekter.
- En generel årlig orientering til Folketingets Energipolitiske Udvalg om samtlige ordninger inden for de offentlige forpligtelser kunne give Folketingets Energipolitiske Udvalg en status for, hvorledes formålet med ordningerne bliver opfyldt, herunder den beløbsmæssige udvikling.

- Transport- og Energiministeriet vil tage initiativ til en mere systematisk årlig orientering til Folketingets Enerkipolitiske Udvalg om offentlige forpligtelser.

101. Rigsrevisionen har undersøgt omfanget af transport- og energiministerens orientering til Folketingets Enerkipolitiske Udvalg om de offentlige forpligtelser.

Rigsrevisionen har her lagt vægt på, at udgifter og indtægter ved de offentlige forpligtelser udgør et betragteligt beløb, der betales af energiforbrugerne, og som ikke indgår på finansloven. Ministerens orientering har derfor en særlig betydning for Folketingets Enerkipolitiske Udvalgs indsigt i ordningerne.

A. Transport- og energiministerens orientering til Folketingets Enerkipolitiske Udvalg

102. Transport- og Energiministeriets departement har oplyst, at departementet indhenter oplysninger om udnyttelsen af de 2 offentlige forpligtelser, der handler om forskning og udvikling, da ministeren efter bekendtgørelse nr. 1463 af 19. december 2005 om systemansvarlig virksomhed og anvendelse af eltransmissionsnettet mv. skal give Folketingets Enerkipolitiske Udvalg en årlig redegørelse om de godkendte projekter. Det er ikke nærmere præciseret i bekendtgørelsen, hvad redegørelsen skal indeholde.

Departementet indhenter oplysningerne fra Energistyrelsen om den faktiske udmøntning af ordningerne. Ministerens seneste redegørelse fra 17. august 2006 til Folketingets Enerkipolitiske Udvalg indeholder oplysninger om støttebeløb, indsatsområder for projekter, antal projektforslag, godkendte projekter fordelt på kategorier samt tabeller over de enkelte projekter fordelt på kategorier af indsatsområder med oplysning om projekttitel, projektansvarlig og støttebeløb. Transport- og Energiministeriet har oplyst, at redegørelsen fremover vil omfatte ministeriets vurderinger af, om de enkelte projekter ligger inden for og understøtter de formål, som er hensigten med forskningsprogrammerne.

Ministeren har herudover i juni 2006 sendt den rapport til Folketingets Enerkipolitiske Udvalg, som Energinet.dk selv udarbejder om energiforskning 2006. Der er tale om en omfangsrig rapport, der bl.a. indeholder omtale af forskningsresultaterne.

103. Ministeren er endvidere efter elforsyningsloven, naturgasforsyningsloven og varmforsyningsloven forpligtet til at orientere Folketingets Energipolitiske Udvalg om væsentlige forhold. Formålet med orienteringen er bredt defineret og således ikke specielt møntet på offentlige forpligtelser, men der kan indgå elementer af de offentlige forpligtelser i redegørelsen.

Ministerens seneste redegørelse fra 16. maj 2006 indeholder en bred orientering inden for en række områder af energipolitikken. Redegørelsen indeholder bl.a. et afsnit om miljøvenlig elproduktion m.m., hvor der oplyses om omfang af VE-elektricitet og udgifter til pristillæg til VE-elektricitet. Endvidere oplyses om udviklingen inden for miljøvenlig elproduktion.

104. De offentlige forpligtelser består af en række meget forskelligartede ordninger i relation til både indhold og beløb. For nogle ordningers vedkommende foretager Energistyrelsen en vurdering af udmøntningen af ordningerne. Det gælder for kategori 2) forsyningsikkerhed i el- og gasforsyning, hvor Energistyrelsen skal godkende Energinet.dk's systemplan. For kategori 3) energibesparelser m.m. har Energistyrelsen hidtil udfyldt rammerne omkring de offentlige forpligtelser til energibesparelser gennem selskabernes planer for initiativer. For kategori 4) forskning og udvikling samt miljøundersøgelser godkender Energistyrelsen planerne for udmøntningen af de offentlige forpligtelser til forskning og udviklingsprogrammet samt godkender de enkelte ansøgninger til miljøundersøgelser.

For kategori 1) pristillæg til VE-elektricitet foretager Energistyrelsen ikke årlige vurderinger af de offentlige forpligtelser til pristillæg til VE-elektricitet, hvor Energistyrelsen fx sammenholder udgifterne til pristillæg med udbyttet af VE-elektriciteten i form af fx værdien af mindre udslip af CO₂ eller fx vurderer hensigtsmæssigheden i antallet af vindmøller.

105. Energistyrelsen foretager allerede en række vurderinger af ordningerne, der kunne danne grundlag for en vurdering af, om de offentlige forpligtelser indfrier de formål, som oprindeligt begrundede, at ordningerne blev indført.

Rigsrevisionen finder, at disse vurderinger med fordel kan indgå i ministerens redegørelse til Folketingets Energi-

politiske Udvalg. Disse vurderinger skal i givet fald suppleres med de offentlige forpligtelser til pristillæg til VE-electricitet.

106. Rigsrevisionens undersøgelse har vist, at Transport- og Energiministeriets departement ikke generelt indhenter årlige oplysninger om udviklingen i udgifter og udnyttelsen af de enkelte offentlige forpligtelser til brug for ministerens orientering til Folketinget.

Ministeren orienterer Folketingets Energipolitiske Udvalg om udviklingen i udgifter og udnyttelsen af de offentlige forpligtelser til forskning og udvikling, men ikke systematisk om udnyttelsen af de øvrige ordninger.

Rigsrevisionen er opmærksom på, at ministerens orientering til Folketingets Energipolitiske Udvalg dækker de ordninger, der er fastsat bestemmelser om. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at ministerens orientering med fordel kan udstrækkes til at omfatte en generel status for samtlige ordninger. Rigsrevisionen skal derfor anbefale, at ministerens orientering udstrækkes til at omfatte en generel status for ordningernes beløbsmæssige udvikling, og hvorledes formålet med ordningerne bliver opfyldt.

Transport- og Energiministeriet har i november 2006 oplyst, at ministeriet er enig i Rigsrevisionens anbefaling og vil derfor tage initiativ til en mere systematisk årlig orientering til Folketingets Energipolitiske Udvalg herom. Transport- og Energiministeriet vil i den sammenhæng vurdere, om orienteringen kan ske i sammenhæng med den årlige redegørelse efter elforsyningslovens § 3.

Rigsrevisionen, den 16. januar 2007

Henrik Otbo

/Claus Vejlø Thomsen

Bilag 1

Udgifter til offentlige forpligtelser i perioden 2001-2005

Nr.	Ordninger	Udgifter til offentlige forpligtelser					Fastsat udgiftsniveau ¹⁾
		2001	2002	2003	2004	2005	
----- Mio. kr. -----							
1	De systemansvarlige virksomheders gennemførelse af forskning og udvikling vedrørende miljøvenlige elproduksionsteknologier	144	112	90	97	128	Ja
2	Netvirksomhedernes gennemførelse af forskning og udvikling vedrørende effektiv energianvendelse	0	10	25	25	25	Ja
4+5	Netvirksomhedernes kortlægning af energiforbruget samt planlægning og gennemførelse af energibesparelser og rådgivning	156	162	167	176	170	Nej
8	Gasdistributionsselskabers kortlægning af energiforbruget samt planlægning og gennemførelse af energibesparelser og rådgivning	0	18	17	17	16	Nej
12+13	Varmeforsyningsselskabers kortlægning af energiforbruget samt planlægning og gennemførelse af energibesparelser og rådgivning	0	39	40	40	40	Nej
14	Gennemførelse af miljøundersøgelser vedrørende etablering af havvindmøller	1	19	21	18	19	Ja
15-20	Tilslutning af anlæg med miljøvenlig elproduktion samt aftag og afregning af miljørigtig strøm	3.702	3.717	3.051	3.666	2.941	Nej
22	De systemansvarlige selskabers opretholdelse af lagerberedskab	68	89	0	0	0	Nej
24	Forsyningsikkerhed i elforsyningen	371	371	371	364	364	Ja
26+27	Transmissionsselskabers varetagelse af forsyningsikkerheden samt transmissions-selskabers sikring af, at der er tilstrækkelige naturgasmængder i det samlede system	-	-	273	246	245	Nej
I alt.....		4.442	4.537	4.055	4.649	3.948	
¹⁾ Kolonnen angiver, om der er en overgrænse for udgifterne til de enkelte ordninger. Kilde: Energistyrelsen.							

Bilag 2

Oversigt over indtægts- og udgiftstyper, der indgår i fastsættelsen af tariffen for offentlige forpligtelser, jf. notatet "Opdelingen af den systemansvarlige virksomheds tarifpuljer pr. 1. januar 2005"

	Lovhjemmel for opkrævning af indtægter ¹⁾	
Indtægter:		
Tarifindtægter	§ 8, § 8a og § 9	
Salg af miljøvenlig el på Nordpol	§ 59a	
Indtægter i alt		
	Lovhjemmel for opgaven	Lovhjemmel for dækning af omkostning
Omkostninger:		
Forsknings- og udviklingsprojekter vedrørende miljøvenlig elproduktionsteknologi	§ 29	§ 8, stk. 4, nr. 1
Forskning og udvikling i effektiv energianvendelse	§ 22, stk. 6	§ 8, stk.4, nr. 2
Mindsteproduktionskapacitet	§ 27a, stk. 1, nr. 2	§ 8, stk. 4, nr. 1
Miljøundersøgelser i forbindelse med havmølleparker	§ 17, stk. 6	§ 8, stk. 4, nr. 3
Nettilslutning af vindmøller og decentrale kraftvarmeværker	§ 67 og § 68	§ 8, stk. 4, nr. 2 og 4
Sikkerhedsstyrelsen	§ 25, stk. 1 ²⁾	§ 25, stk. 2 ²⁾
Pristillæg	§ 56-57b	§ 8, stk. 3
Øst-vest udligning af pristillæg	§ 8, stk. 3	§ 8, stk. 3
Pristillæg og tilskud til decentrale kraftvarmeværker	§ 58-58b og 59a, stk. 1, nr. 1	§ 8, stk. 4, nr. 1
Køb af miljøvenlig el	§ 59a, stk. 1	§ 8, stk. 4, nr. 1
Renter, netto	§ 69, stk. 1	§ 8, stk. 1-6, og § 71, stk. 1
Andre omkostninger	§ 69, stk. 1	§ 8, stk. 1-6, og § 71, stk. 1
Omkostninger i alt		
Samlede omkostninger, der indgår til beregning af tariffen:		
Indtægter ÷ omkostninger		
Over(+)-/underdækning(+) primo		
Over(+)-/underdækning(+) ultimo		
¹⁾ I henhold til elforsyningsloven.		
²⁾ I henhold til stærkstrømsloven.		